

HARP
SANAT

Hibrit Savaş ve İstihbarat

Ömer Faruk Çelik

HİBRİT SAVAŞ VE İSTİHBARAT

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

Yayın Yönetmeni: Murat Şerefoglu

Editör: Galip Yılmaz

Son Okuma: Murat Şerefoglu

Mizanpaj Tasarım: Baran Ekber

Kapak Tasarım: Baran Ekber

1. Basım, İstanbul, Kasım 2025

ISBN: 978-625-9664-11-8

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan
eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

Ömer Faruk Çelik

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	8
TABLolar, ŞEKİLLER VE FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	9
ÖN SÖZ	11
I. GİRİŞ	13
II - SAVAŞ KAVRAMI VE SAVAŞIN TARİHSEL SEYRİ	21
1. Savaşı Tanımlamak	23
2. Savaşın Tarihsel Seyirdeki Değişimi	26
2.1. Birinci Nesil Savaşlar	30
2.2. İkinci Nesil Savaşlar	31
2.3. Üçüncü Nesil Savaşlar	33
2.4. Dördüncü Nesil Savaşlar.....	34
2.4.1. Asimetrik Savaş.....	37
2.4.2. Birleşik Savaş.....	41
2.4.3. Hibrit Savaş	42
III - HİBRİT SAVAŞ KONSEPTİ	45
1. Teorik Olarak Hibrit Savaş.....	47
1.1. Gerasimov Doktrini	52
2. Hibrit Savaş Bileşenleri.....	61
2.1. Diplomatik /Siyasi Savaş.....	61
2.2. Ekonomik Savaş.....	63
2.3. Siber Savaş	64
2.4. Enformasyon (Bilgi) Savaşı	69

2.5. Psikolojik Savaş ve Algı Yönetimi.....	72
2.6. Toplumsal Olaylar ve Halk Desteği.....	77
2.7. Vekâlet Savaşı	78
2.7.1. Yerel Silahlı Aktörler	80
2.7.2. Yabancı Terörist/Savaşçı	82
2.7.3. Özel Askerî Şirketler	84
2.7.4. Paralı Askerler.....	87
2.7.5. Sivil Toplum Kuruluşları.....	88
2.8. Özel Kuvvetler.....	89
2.9. Konvansiyonel Birlikler	91
3. Örnek Olaylar	91
3.1. Lübnan (Hizbullah) - İsrail Savaşı	92
3.2. Kırım'ın İlhakı ve Doğu Ukrayna Krizi	93

IV - HİBRİT SAVAŞIN TEMEL TAŞI:

TOPLUMSAL OLAYLAR.....	99
1. Toplumsal Olayların Teorik Arka Planı ve Nitelikleri.....	101
1.1. Toplumsal Olayların Teorik Arka Planı.....	101
1.1.1. Kolektif Davranış Teorisi.....	103
1.1.2. Kaynakların Hareketliliği Teorisi	105
1.1.3. Politik Süreç Teorisi.....	107
1.1.4. Yeni Toplumsal Olay Teorisi	108
1.2. Toplumsal Olayların Nitelikleri	110
2. Toplumsal Olayları Hedefine Ulaştıran Etkenler.....	119
2.1. Zor Kullanma	119
2.2. Şiddetli ve Şiddetsiz Mücadelenin Beraber Varlığı	120
2.3. Taraf Değiştirmeler.....	121
2.4. Devletin Sert ve Orantısız Tepkisi	122
2.5. Uluslararası Yaptırımlar ve Dış Destek	123

V - HİBRİT SAVAŞ VE İSTİHBARAT	125
1. İstihbarat Teşkilatlarının Genel Faaliyetleri	127
2. İnsan İstihbaratı (HUMINT) ve Saha Uygulamaları.....	132
2.1. İnsan İstihbaratında Saha Süreci	138
3. Toplumsal Olaylarda İstihbari Roller	140
3.1. Propaganda.....	141
3.2. Nüfuz Ajanları.....	146
3.3. Dezenformasyon.....	149
3.4. Toplum Mühendisliği.....	152
4. Örtülü Operasyonlar	156
4.1. Politik Örtülü Operasyonlar	159
4.2. Ekonomik Örtülü Operasyon	160
4.3. Yarı Askerî Örtülü Operasyonlar.....	161
5. Hibrit Savaş Konseptinde İstihbaratın Yeri ve Önemi	162

VI - HİBRİT SAVAŞ KONSEPTİNE KARŞI KOYMA

YÖNTEMLERİ.....	165
1. Hibrit Savaş Konseptiyle Mücadelede Yapılması Gerekenler.....	170
1.1. Devlet Düzeyinde Mücadele Yöntemleri.....	170
1.2. İstihbarat Teşkilatları Düzeyinde Mücadele Yöntemleri.....	175

VII - DEĞERLENDİRME VE SONUÇ **179** |

1. Türkiye'nin Hibrit Savaş Değerlendirmesi.....	179
2. Sonuç	185

KAYNAKÇA **189** |

İNDEKS **208** |

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CIA	: Central Intelligence Agency – Merkezî İstihbarat Teşkilatı (ABD)
DEAŞ	: Irak ve Şam İslam Devleti
FETÖ	: Fethullahçı Terör Örgütü
İHA	: İnsansız Hava Aracı
İKK	: İstihbarata Karşı Koyma
MİS	: Military Intelligence Section 5 – Askerî İstihbarat Bölüm 5 (İngiltere)
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
NATO	: North Atlantic Treaty Organization - Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NSA	: National Security Agency - Ulusal Güvenlik Ajansı (ABD)
ÖAŞ	: Özel Askerî Şirket
PKK	: Partiya Karkeren Kurdistan – Kürdistan İşçi Partisi
PSYOPS	: Psychological Operations – Psikolojik Operasyonlar
PYD	: Partiya Yekîtiya Demokrat - Demokratik Birlik Partisi
RMA	: Revolution in Military Affairs – Askerî İşlerde Devrim Hipotezi
SİHA	: Silahlı İnsansız Hava Aracı

TABLolar, ŞEKİLLER VE FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yüzyıllar Boyunca Savaşın Değişimi

Tablo 2: Lind ve Diğer Teorisyenlere Göre Savaşın Evrimi

Grafik 1: Son İki Yüzyılda Asimetrik Savaşın Kazanılma Oranı

Tablo 3: Gerasimov'a Göre Savaşın Değişen Karakteri

Fotoğraf 1: Valery Gerasimov

Şekil 1: Gerasimov Doktrinine Göre Hibrit Savaş Modeli

Fotoğraf 2: Geleceğin Savaşlarında Robotların Rolü

Tablo 4: Enformasyon Savaşları

Tablo 5: Kalpleri ve Beyinleri Kazanmak ve Kiralamak

Fotoğraf 3: Küçük Yeşil Adamlar

Tablo 6: İstihbaratın Tasnifi

Şekil 2: Milli İstihbarat Teşkilatı'nın Kullandığı İstihbarat Çarkı

Şekil 3: Davranış ve Kimlik Mekaniği

Şekil 4: Örtülü Operasyonlarda Merdiven Modeli

Tablo 7: İstihbarat Toplama ve Analiz Parametreleri

Şekil 5: Yerel Nüfus Üzerine Eklenen Sığınmacı Sayısı Oranı

ÖN SÖZ

Bu çalışmamda, modern çağın en karmaşık savaş yöntemlerinden biri olarak öne çıkan hibrit savaş konseptini derinlemesine ele almaya çalıştım. Konseptin tüm katmanlarını, uygulama stratejilerini ve somut örneklerini titizlikle inceledim. Bu bağlamda, hibrit savaşın âdeta bir sanat eseri gibi toplumsal olaylar üzerine kurgulandığına ve bu olayların nasıl ustaca sahnelenerek hedefe ulaştırıldığına dair çözümler sunuyorum.

Hibrit savaşın görünmez orduları olan istihbarat teşkilatlarının rolü, bu konseptin merkezinde yer alıyor. Toplumsal olayların tetiklenmesinden diğer hibrit savaş enstrümanlarının etkin kullanımına kadar her aşamada istihbarat faaliyetleri kritik bir öneme sahip. Bu nedenle çalışmamda istihbaratın bu karanlık oyundaki yerini ayrı bir başlık altında mercek altına almaktan kaçınmadım. Elbette bu türden sinsî saldırılara karşı nasıl bir savunma geliştirebileceğimizi de en az saldırı yöntemleri kadar önemli bir konu olarak ele aldım.

Bu eseri, bugüne kadarki akademik çalışmalarımın yararlanarak hazırladım. Daha önce kaleme aldığım Hibrit Savaş Konseptinde İstihbarat ve İstihbarata Karşı Koyma başlıklı yüksek lisans tezim, bu çalışmanın temelini oluşturdu. Ayrıca, “Hedefine Ulaşabilen Toplumsal Olayların Nitelikleri ve İstihbarat Teşkilatlarının Olası Roller” adlı makalemdeki bulgularım da bu esere ışık tuttu.

Bu çalışmamın vücut bulmasında bana destek olan, yoldaşım, dostum M. Fatih MUTLU’ya gönül dolusu teşekkürlerimi sunu-

yorum. Yüksek lisans yolculuğum boyunca, en başından sonuna kadar her adımında yanımda olan, bana güç veren, desteklerini hiç esirgemeyen ağabeyim, değerli hocam Dt. Berk OĞUZ'a minnettarım. Katkıları, kıymetli önerileri, derin ilgi ve bilgisiyle bu çalışmanın şekillenmesinde büyük emeği geçen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Turan ÇAĞLAR'a şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. Bu çalışmanın fikir babası, ufkumu sürekli genişleten, ilmine ve karakterine hayran kaldığım, hayatım boyunca takipçisi olacağım değerli hocam Öğr. Gör. Erdal GÖKÇEN'e en derin saygı ve şükranlarımı sunarım.

Son olarak eserimi okuyucuyla buluşturan Harp Sanat Yayınevinin yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Ömer Faruk ÇELİK
Manisa, 17.09.2025

I. GİRİŞ

İlk çağlardan itibaren insanlığın var olma mücadelesinin en net tezahürü savaş kavramı üzerinden olmuştur. Her ne kadar bu mücadelenin insan genlerine kazılı olan bir durum mu yoksa tercih mi olduğu tartışılsa da mücadele yöntemleri değiştikçe, insanlığın da bu kavram etrafında gelişmesine ve dönüşmesine vesile olduğu kesindir. Bununla birlikte eski çağlarda ilk tercih olarak değerlendirilen savaş, modern dünya ile birlikte son tercih olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bu dönüşümün elbette birçok sebebi bulunmaktadır. Modern devletlerin hemen hemen her konuda karşılıklı olarak çevrelerine bağımlı hâle gelmeleri, dış politikada sert gücün kullanımının kaçınılmaz olarak kendilerini de olumsuz etkilediği bir dönemi meydana getirmiştir. Bu durum “karşılıklı bağımlılık” teorisi olarak isimlendirilmiştir. Her ülkenin ekonomik olarak bir başka ülkenin kaynaklarına ihtiyaç duyduğu bir düzende sert güç kullanımı, o ülkeye faydadan çok zarar getirmektedir.¹ Bu bağlamda uluslararası camiada şiddet kullanımını ve savaşmayı sınırlayan antlaşmalara ülkelerin kendi istekleriyle dâhil olduğunu da görmekteyiz. Yine teknolojik ilerlemeye muvazi bir şekilde geliştirilen silahların tahrip gücünün yüksekliği, çatışmaların olası ekonomik ve insani kayıplarını kat kat arttırmış, bu da savaşan devletlerin başta kendi halkları tarafından savaş istememelerine yol açar hâle gelmiştir.

¹ Kenneth N. Waltz, *Uluslararası Politika Teorisi*, Çev. Osman Binatlı, Phoenix Yayınevi, 2015, s. 176.

Ancak bu noktada görünürde barışın hâkim olduğu, ilan edilen bir savaşın bulunmadığı ancak silahların bir slogan ya da tweete dönüştüğü, ülkelerin kendi içlerinden çokertildiği başka bir savaş yöntemi kullanılmaya başlanmıştır.

“Hibrit Savaş Konsepti” olarak isimlendirilen bu “modern” savaş yöntemi, Soğuk Savaş yılları sonrası gündeme gelmiştir. Özellikle terör çağına geçildiği ifade edilen 11 Eylül saldırıları sonrası, kavramın genel kabul gördüğü söylenebilir. İçerdiği unsurlar bakımından tarihin ilk dönemlerinden itibaren örneklerini gördüğümüz bu yaklaşımı yeni kılan şey, şüphesiz yöntemlerinin modern dünya bileşenleriyle birleştirilmiş ve tüm unsurların aynı anda ve tek bir merkezden kontrol edilmesiyle bir doktrin hâline getirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Hibrit savaş konseptinde diplomatik ve siyasi savaş, ekonomik savaş, siber savaş, enformasyon (bilgi) savaşı, psikolojik savaş ve algı yönetimi, halk desteğinin oluşturulması, vekâlet savaşı (silahlı gruplar, özel askerî şirketler vb.), özel kuvvetler ve konvansiyonel birlikler gibi unsurların tek elden ve aynı amaçla kullanıldığını söyleyebiliriz. Böylece hedef ülkeye savaş ilan edilmemekle birlikte, silahlı kuvvetler kullanılacaksa bunu en son tercih olarak ve kalıcı kazanım elde etmek için kullanılmasını öngörmektedir.

Çalışmaya ana konusunu veren durum ise hibrit savaş konsepti unsurlarının incelenmesi, sahada nasıl uygulandığı ve bu konsept ile mücadele edebilmek için nelerin yapılabileceğidir. Ayrıca konseptin anlaşılmasının kolaylaşması adına örnek savaşlar ve olaylar da çalışmanın üzerinde durduğu bir diğer alandır.

Binaenaleyh hibrit savaş yöntemine dair çalışmaların “savaş nesilleri” yaklaşımı üzerinden yükseldiğini söylemek mümkündür. 1989 yılında Lind, Nightengale vd. askerî teorisyenlerin geliştirdikleri

savaş nesilleri yaklaşımında “dördüncü nesil” olarak görülen günümüz savaş dünyası, konvansiyonel orduların ikinci planda olduğu ve silahlı örgütlerin ön plana çıktığı bir dönem olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamanın genel kabulünün ardından literatüre benzer olayları ifade etmek için “asimetrik savaş”, “birleşik savaş”, “sınırsız savaş”, “vekâlet savaşı” ve “hibrit savaş” gibi kavramlar girmiş ve dördüncü nesil savaş dönemi bu kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 1999 yılında Çinli subaylar Liang ve Xiangsui tarafından “sınırsız savaş” kavramı üzerinden çalışmalar yapılmıştır. Huber tarafından 2002 yılında, Horn tarafından ise 2016 yılında “birleşik savaş” kavramını temel alan çalışmalar yapılmıştır. 2004 yılında “düşük yoğunluklu savaş” kavramı Kinross tarafından geliştirilirken, 2008’de CACI International güvenlik ve istihbarat şirketi “asimetrik savaş” kavramını ortaya atmıştır. 2013 yılında Boot ve Doran “politik savaş” kavramıyla bir çalışma yürütürken, “geleneksel olmayan savaş” tanımı üzerinden de Maxwell’in 2014 yılında bir çalışma yaptığı görülmektedir. 2015 yılında da Perry tarafından “lineer olmayan savaş” kavramı oluşturulmuştur. Genel olarak ortaya atılan tüm bu terimlerin örnek olaylar üzerinden temel bir kavram geliştirmeye ve bu kavramın dayanaklarını ortaya koymak üzerine yapıldığını belirtmek gerekir. Ancak tüm bu süreçlerde “hibrit savaş” kavramı da aralıklarla farklı teorisyenler tarafından irdelenmiştir. Çalışmanın temelini oluşturan “hibrit savaş” konseptini açıklamaya yönelik 2002 yılında Nemeth’in; 2004 yılında Hammes’in; 2006, 2009 ve 2014 yıllarında Hoffman’ın; yine 2006 ve 2009 yıllarında Kilcullen’in; 2008 yılında McCuen’in ve 2013 ile 2016 yıllarında Gerasimov’un çalışmaları bulunmaktadır.

Türkiye’de ise “hibrit savaş” kavramı temelinde yapılmış çalışmalar için Yükseköğretim Kurulunun ilgili dokümanlarına bakıldığında

2015 ve sonraki yıllarda yapılmış olan otuza yakın tez ve yirmiyeye yakın makale çalışması olduğu görülmektedir. Yine “hibrit savaş” temelinde hazırlanmış birkaç kitabın da bulunduğu görülmüştür. Çalışmaların muhteviyatının ise birkaç başlık altında toplandığı söylenebilir. Savaşın değişen karakteri üzerine gelinen son noktanın ortaya konması, Orta Doğu bağlamında hibrit savaş faaliyetlerinin incelenmesi ve Rus Genelkurmay Başkanı Gerasimov’un oluşturduğu doktrinin esaslarına bağlı olarak gerçekleşen Rus hibrit savaş faaliyetlerinin incelemesi; çoğunlukla karşımıza çıkan çalışma başlıklarıdır. Bununla birlikte 2020 yılında yapılan “Hibrit Savaşın Bir Boyutu Olarak Siber Saldırıları” isimli Ersin Çahmutoğlu’nun yüksek lisans tezi ve 2019 yılında yapılan “Yeni Savaşlarda İstihbarat Teşkilatlarının Rolü: Hibrit Savaş Örneği” isimli Çetin Yoldaş’a ait yüksek lisans tezi, irdeledikleri konular açısından diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Ulusal ve uluslararası kaynaklarla yapılan literatür taramasında, bu çalışmada değinilen hibrit savaş konsepti ile istihbarat teşkilatları arasındaki ilişkilere odaklı çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Türkiye’de de 2019 yılında Çetin Yoldaş tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışması dışında bir çalışma bulunmamaktadır. Adı geçen çalışma incelendiğinde de hibrit savaş konseptinin uygulandığı ifade edilen İsrail-Lübnan ve Rusya-Ukrayna savaşlarında istihbarat teşkilatları açısından yapılan değerlendirmelerin paylaşıldığı görülmüştür.

Hibrit savaş konseptinin temel unsurlarının tespiti, toplumsal olayların nasıl çıkarıldığı ve başarıya götüren etmenler, hibrit savaş konsepti ile istihbarat teşkilatları arasındaki bağlantılar ve hibrit savaş konseptiyle mücadele yöntemleri gibi konuları inceleyen bu çalışmanın mevcut tüm çalışmalardan ayrılmakta olduğu rahatlıkla

ifade edilebilir. Bu bağlamda Türkçe literatüre de büyük katkı sağlanması beklenmektedir.

Çalışmanın temel problemlerini üç ana soruda toplayabilmek mümkündür. Bu dört temel soru aşağıda belirtilmiştir:

1. Hibrit savaş konsepti nedir?
2. Hibrit savaş konseptinde toplumsal olayların önemi nedir?
3. Hibrit savaş konseptinde istihbarat teşkilatlarının önemi nedir?
4. Hibrit savaş konseptinde yer alan faaliyetlere karşı devletler hangi karşı koyma faaliyetlerini yapabilir?

Bu temel soruların haricinde aşağıda belirtilen alt başlık olarak değerlendirilebilecek sorularının da cevapları aranmaya çalışılmıştır:

1. Savaş kavramına yönelik yaklaşımlar nelerdir?
2. Hibrit savaş konseptini, diğer konseptlerden ayıran farklar nelerdir?
3. Hibrit savaş unsurları nelerdir?
4. Toplumsal olaylar nasıl başarılı olur?
5. Toplumsal olaylarda istihbarat teşkilatları nasıl rol alır?

Bu sorulara cevap aranırken nitel araştırma yöntemleri, çalışmanın temel yöntemi olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemleri olan gözlem, görüşme, örnek olay analizi ve doküman analizleri çalışma için gerekli verilerin sağlanmasında kullanılacak en ideal yöntemlerdir. Bu bağlamda literatür taraması yapılmış olup; ilgili kitap, dergi, makale, tez gibi akademik çalışmalar, devlet raporları, gazete haberleri gibi birçok kaynaktan elde edilen bilgiler ile örnek olay analizleri derleme olarak bir araya getirilmiş ve bu çalışma oluşturulmuştur.

Çalışma sırasında hibrit savaş konseptinin birçok farklı teorisyen tarafından farklı şekillerde ve farklı örnek olaylar kullanılarak açık-

landığı görülmüştür. Bununla birlikte konseptin tüm bileşenlerinin detaylı olarak belirtildiği, görev tanımı ya da gelecek öngörülerini gibi başlıklara sahip dokümanlar arandığında, bu bilgilere sahip dokümanın çok az olduğu görülmektedir. Ancak Rus Genelkurmay Başkanı Gerasimov'un bir doktrin olarak isimlendirecek düzeyde materyal ortaya koyması ve Rusya Federasyonu'nun bu doktrini askerî strateji olarak benimseyip uygulamaya koyması, çalışmanın "hibrit savaş konsepti" temellerinin bu doktrin çerçevesinde oluşmasını sağlamıştır. İstihbarat teşkilatlarının fonksiyonları ile ilişkisi ve bu bağlamda ortaya konacak istihbarata karşı koyma faaliyetleri yine Gerasimov doktrini çerçevesinde ele alınarak oluşturulmuştur.

Çalışma giriş ve sonuç bölümleri hariç yedi bölümden oluşmaktadır. Savaş kavramı ve tarihsel seyri başlıklı ikinci bölümde, savaşla ilgili teoriler ve yaklaşımlar gösterilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda nesil savaşları kavramı ve modern nesil savaşlar arasında gösterilen hibrit savaş konseptinin tarihsel bağlamdaki yeri gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde hibrit savaş konsepti işlenmiş olup, tarihsel ve teorik temelleri gösterilmeye çalışılmıştır. Batı ve doğu tarzı hibrit savaş konsepti yaklaşımları gösterilerek çalışmanın Rus doktrini üzerinden temellendirildiği belirtilmiştir. General Gerasimov'a ait doktrin, çalışmada hibrit savaş konsepti olarak ele alınan konseptin temel dayanak noktasını teşkil etmiştir. Ardından yeni savaş konseptinin temel bileşenleri açıklanmıştır. Hedef ülkenin siyasi elitlerine yönelik siyasi savaş, ekonomisine yönelik yürütülen ekonomik savaş, ulaşım, iletişim ve sanayi gibi birçok alanda uygulanabilecek siber savaş, bilginin kontrolü ve dezenformasyonuna yönelik enformasyon savaşı, psikolojik savaş ve algı operasyonları, hedef ülkede planlayıcı ülkeyi destekleyecek bir topluluğun oluşturulmasına yönelik olarak halk desteği oluşturulması aşaması, içerisinde sivil toplum kuruluşla-

rından teröristlere, gerillalardan paralı askerlere kadar uzanan geniş bir yelpazede vekâlet savaşı, özel askerî birlikler ve klasik manada konvansiyonel ordu birlikleri; modern savaşın bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu bölümde bu unsurlar teferruatlarıyla işlenmiştir. Daha sonra bu bölümde belirtilen unsurları örneklendirmek adına bir "örnek olay incelemesi" bölümüyle anlatılan teorik unsurların pratikteki karşılıkları gösterilmeye çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde ise hibrit savaş konseptinin sahaya çıkarılmasında domino etkisini başlatan toplumsal olaylar mercek altına alınmıştır. Bu bölümde öncelikle toplumsal olayların varlığı ve ortaya çıkma nedenleri bilim adamlarının ortaya koymaya çalıştığı teorilerden hareketle incelenmiştir. Ardından toplumsal olayların nasıl başarıya ulaşabileceği tartışılarak nelere ihtiyaç duyulduğu incelenmiştir.

Beşinci bölümde ise öncelikle istihbarat teşkilatlarının nasıl çalıştığı hangi görevleri ifa etmekle yükümlü oldukları gibi sorulara cevap aranıp genel bir çerçeve çizilmiştir. Ardından ajanların sahada nasıl faaliyetler yürüttükleri adım adım incelenmiş ve toplumsal olaylarda istihbarat teşkilatlarının hangi görevlerde bulunabilecekleri irdelenmiştir.

Altıncı bölümde ise önceki bölümlerde tüm teferruatıyla anlatılan konsept ile nasıl mücadele edilebileceği tartışılmıştır. Bu bağlamda ortaya konan öneriler "devlet düzeyi" ve "istihbarat teşkilatı düzeyi" olarak iki başlık altında ele alınmıştır.

Son olarak Türkiye'nin hibrit savaş konseptine göre durumu ayrı bir bölüm olarak değerlendirilmiştir. Türkiye'nin konseptte göre güçlü ve zayıf yanları, fırsatlar ve olası tehditler ortaya konmaya çalışılmış, sonuç bölümüyle de birlikte elde edilen veriler gösterilerek çalışma sonlandırılmıştır.